

Hanna Bervoets

Een geëngageerde 'warrior princess'
Amsterdam, 14 februari 1984

In 2019 was schrijfster Hanna Bervoets te gast in het Nederlandse televisieprogramma *Zomergasten*. Ze toonde toen een fragment uit *Xena: Warrior Princess*, haar lievelingsserie. Toen ze als jonge, lesbische vrouw in aanraking kwam met deze tv-serie, was dat een openbaring. Tegenwoordig is het gangbaarder om lesbische personages te zien in series, destijds was dat nog niet het geval. Dat Xena (bijna) zoende met haar vriendin was voor die tijd erg radicaal.

Gay Pride

In de Frans Kellendonk-lezing, die Bervoets hield in 2020, legt ze uit waarom het voor haar zo belangrijk is dat er een actieve LGBTQI+-gemeenschap is. Zo neemt ze deel aan de Gay Pride en deelt ze dat op haar sociale media. 'Paraderen in de Gay Pride' doet ze 'uit het sluimerend besef dat haar bestaansrecht als LGBTQI+'er niet vanzelfsprekend is'. Daarom schreef Bervoets over homoseksualiteit in haar columns voor *Volkskrant Magazine* en post ze foto's van haarzelf en andere jonge, homoseksuele auteurs op de Gay Pride op sociale media. Ook in haar romans en verhalen spelen LGBTQI+'ers een rol. Deze aandacht voor diversiteit is een van de vele uitingen van het engagement in Bervoets' werk.

Boekenweekauteur

In 2021 schreef Hanna Bervoets het Boekenweekgeschenk voor de Nederlandse Boekenweek. In deze novelle, *Wat wij zagen*, staat het werk van contentmoderator Kayleigh centraal. Kayleigh wordt op het fictieve platform Hexa geconfronteerd met talloze nare videobeelden. Een stoomcursus moet haar de regels van het platform doen memoriseren. Deze regeltjes lijken op het eerste gezicht eenvoudig: valt de content binnen een beschermde categorie (moslims, vrouwen of homo's), dan dient de content te worden verwijderd. Is er bloed te zien? Delete. Een doodswens richting een pedofiel mag blijven staan. In de praktijk blijken de regeltjes toch een stuk weerbarstiger dan gedacht. Bervoets stelt de lezer in haar novelle kritische vragen over sociale media als YouTube, Facebook en Tik Tok. Hoe voorkom je bijvoorbeeld dat YouTube overspoeld raakt met filmpjes over de *flat earth-theory*? Ben je als contentmoderator verantwoordelijk voor het lot van jonge mensen die intieme details delen over hun eetstoornis? De digitale wereld is niet weg te denken uit de eenentwintigste eeuw. In het werk van Bervoets speelt haar kritische visie op de digitale wereld een belangrijke rol.

De tijdgeest

Bervoets heeft *feeling* voor de tijdgeest. Dit bleek eens en te meer in het coronajaar 2020. Vlak voor de eerste uitbraken van covid-19 verscheen Bervoets' zevende roman *Welkom in het rijk der zieken* (2019). Deze roman draait om de chronisch zieke man Clay die in contact komt met Marla, die eveneens lijdt aan een chronische aandoening. Bervoets, die zelf lijdt aan een bindweefselaandoening, wil in deze roman bewust niet ingaan op ziektes die voorbijgaan. In talloze romans geneest een personage, of overlijdt het personage aan ziekte. Clay zal moeten leren leven met een chronische vorm van Q-koorts. In de roman wordt dat gevisualiseerd doordat Clay in een parallelle droomwerkelijkheid letterlijk zijn eigen lichaam moet dragen:

Audio file

Fragment voorgelezen door: Martijn Nicolaas

Kijk eens goed, is deze van jou? Dat zou kunnen. Je moet het zeker weten. Draai eens om. Is dit jouw penis? Hou op. We nemen deze. Wat doe je nu? Ik til het lijf op, hier is het, zo. En ik geef het aan jou, jij houdt het bij je. Hoezo, wat bedoel je? Vanaf nu draag je je lijf mee. Nee, hoor. Nee. Nee? Hoe dan, in godsnaam? Wat je wilt. Onder je arm, in een draagzak. Of je zet het op een karretje. Dit meen je niet. Dit is heel onhandig, het lijf is zo stijf. Ik weet het niet.

Het woord 'onhandig' is in deze context zeer eufemistisch uitgedrukt. Met deze visualisatie maakt Bervoets duidelijk wat Clay verderop in de roman benoemt: hij is het vermogen kwijt om zijn lichaam te vergeten. Voor patiënten met *long covid* zal deze constatering pijnlijk herkenbaar zijn.

De nieuwe situatie

Die herkenbaarheid zagen veel lezers ook na herlezing van Bervoets' roman *Alles wat er was* (2013). In deze roman komen acht personages in een lockdownachtige situatie terecht nadat er een explosie te horen is geweest. De personages zijn op dat moment aanwezig in een basisschool die ze vervolgens niet kunnen verlaten. De roman wordt niet-chronologisch verteld en opent met de vraag wie de nieuwe situatie als eerste 'de nieuwe situatie' ging noemen. Deze formulering sluit aan bij het jargon dat gangbaar werd in de coronapersconferenties. Het 'nieuwe normaal' is bij Bervoets vooral beklemmend. Tussen drie van de personages (waaronder ik-verteller Merel) ontstaat een gevaarlijke driehoeksrelatie die alleen slecht kan aflopen. Bervoets' romanpersonages zijn geen individuen die alleen op de wereld staan. Het [relacionisme](#), zoals in *Alles wat er was* te zien is in de driehoeksrelatie, komt steeds

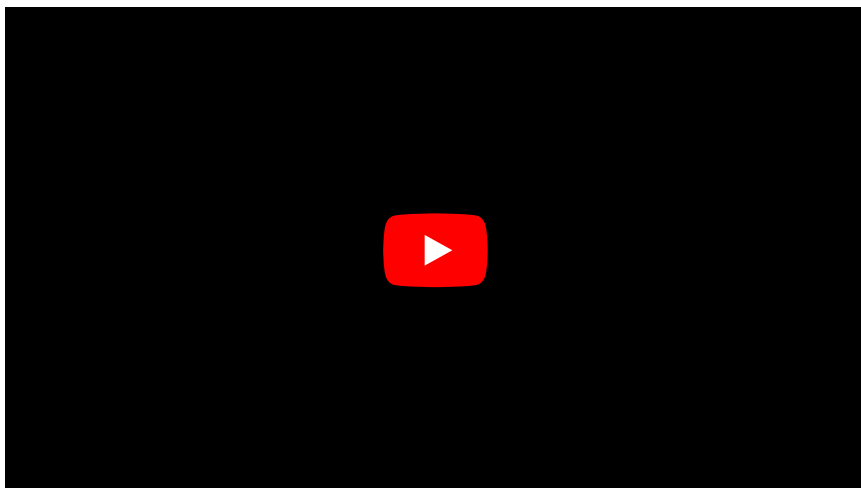
terug in haar werk. In meerdere romans thematiseert Bervoets de moeilijke kanten van de liefde. Relaties gaan niet vanzelf. Zo is verliefdheid in *Efter* (2014) een psychische aandoening en worden geliefden in *Fuzzie* (2018) vervangen door een pluizig bolletje dat kan praten.

‘Liefde is gekend willen worden’

In het zomergasteninterview haalde interviewer Janine Abbring een citaat aan uit *Alles wat er was*: ‘liefde is gekend willen worden’. Uiteindelijk lijkt dat een *leitmotiv* in Bervoets’ werk. Waar liefde vaak lastig is, gaat het er de personages om dat zij gekend en gezien worden. Of het nu gaat om de zwakbegaafde Céline Dionfan Brooke uit *Lieve Céline* (2011), of om de forumbezoekers die (net als Bervoets zelf) caviafoto’s met elkaar delen in het verhaal ‘Een van ons’ uit de verhalenbundel *Een modern verlangen* (2021). Als een ware *warrior princess* zal Bervoets diversiteit blijven tonen om de lezer een spiegel voor te houden. In hoeverre sta jij open voor het kennen van een ander?

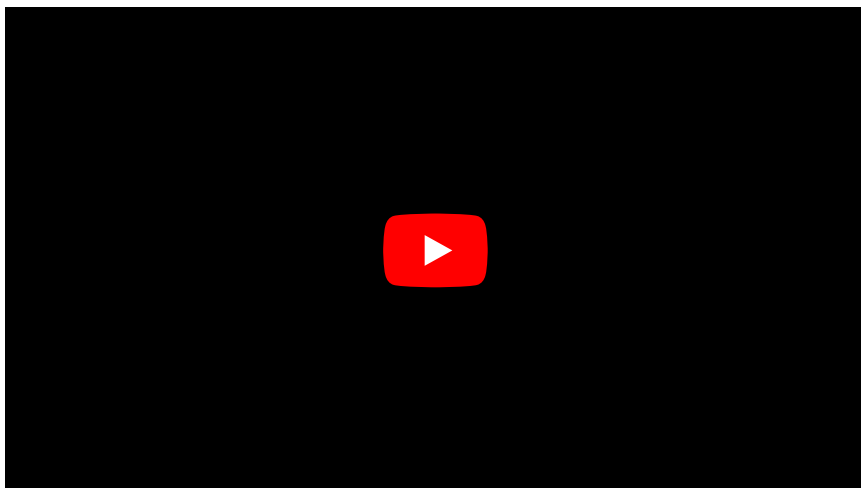
Boekenweek: Hanna Bervoets en Sofie Lakmaker

Hanna Bervoets ging voor *Het voorwoord van de Boekenweek Live 2020* met de jonge auteur Tobi (Sofie) Lakmaker in gesprek. Dit gesprek ging onder andere over LGBTQI+-identiteit.

Vlogboek: Thomas Rosenboom / Hanna Bervoets / Tommy Wieringa

In deze video bespreekt Jörgen de volgende drie boeken: *Publiek werken* van Thomas Rosenboom, *Alles wat er was* van Hanna Bervoets en *Een mooie jonge vrouw* van Tommy Wieringa.

Podcast Verhalen voor het slapengaan

In deze aflevering bespreekt student Nederlands Mike van Holsteijn 'Een van ons' voor, een verhaal uit de bundel *Een modern verlangen* van Hanna Bervoets. In het verhaal lezen we over een forum voor eigenaars van cavia's, maar vooral over het zoeken naar menselijk contact en het vullen van leegtes.

Verder lezen

- Hans Demeyer en Sven Vitse, *Affectieve crisis, literair herstel. De romans van de millennialgeneratie* (Amsterdam 2020).
- Barber van de Pol, Carl De Strycker, Maria Vlaar, '[Frans Kellendonk-prijs 2017. Advies van de Commissie van voordracht](#)', *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde*, 2017
- De Kellendonk-lezing van Hanna Bervoets is uitgegeven bij uitgeverij VanTilt onder de titel *Zijn letters en geest* (2020).
- Jet Steinz, '[De jonge schrijver is een vrouw](#)', *De Volkskrant*, 14 april 2017.
- Informatie en opdrachten over *Alles wat er was* op [Lezen voor de Lijst](#).
- Leesclub op Litlab: [Leesclub 3 Kennis & wetenschap - Ivanov van Hanna Bervoets](#)
- Leesclub op Litlab: [Leesclub 46 Ziek & gezond - Efter van Hanna Bervoets](#)

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/hanna-bervoets>